

Els nostres drets

Objectius:

- Potenciar la nostra metodologia en el context actual
- Conèixer elements de la nostra metodologia que poden afavorir el treball de drets d'infants i joves en la situació actual

Paraules Clau: Caps, Consell, Branques, escoltisme, COVID-19, pandèmia, drets (atenció especial, joc, comprensió, afecte, protecció, igualtat, no-discriminació, educació, participació, pau, benestar), mètode (aprendre fent, espais, vida d'unitat, petit grup, acompanyament, progrés personal, marc simbòlic, llei escolta, promesa).

Material: No es requereixen materials; podeu imprimir la [Llei Escolta](#).

Durada i participants: Variable, en funció de les possibilitats.

Etapa educativa: Caps, Consells.

Descripció de l'activitat

La situació que vivim avui en dia als agrupaments ha obligat a les caps a parar molta atenció a qüestions tècniques o logístiques, dedicant molts esforços a fer un bon planejament de l'activitat tot respectant les mesures.

Per tal de seguir realitzant una tasca pedagògica de qualitat en aquest context, ens pot ajudar recolzar-nos en els elements del **mètode escolta**, i que això ens permeti tractar els drets de les infants i joves de l'agrupament.

Amb aquest objectiu en ment, el passat mes d'abril es va realitzar la Trobada de Branques, centrada a revisar la nostra **metodologia** i identificar què ens pot ajudar a fer la nostra tasca i potenciar els drets de les infants i joves. Aquest

recurs recull les dinàmiques per reflexionar al voltant d'aquesta temàtica, així com les conclusions a les quals vam arribar.

El recurs es divideix en **dues parts**. En primer lloc, anomenem drets de les infants i joves com: el dret a l'atenció especial, al joc, a la comprensió i l'afecte, a la protecció, a la igualtat i la no-discriminació, a l'educació, a la participació, a la pau i el benestar. En segon lloc, entesos els drets d'infants i joves, veurem 7 elements del mètode escolta que s'hi vinculen directament: l'aprendre fent, els espais d'aprenentatge, la vida d'unitat i el treball en petit grup, l'acompanyament, el progrés personal, el marc simbòlic, i la llei escolta i la promesa. Us hi pot ajudar la [Llei Escolta](#). Així, potenciem la nostra metodologia, a la vegada que coneixem elements de la nostra metodologia que poden afavorir el treball de drets d'infants i joves en la situació actual.

Part 1: Drets de les infants i joves

És important que tant caps com infants i joves coneguem els drets que tenim, per poder valorar-los, reivindicar-los, i reclamar-los si és necessari:

Dret a l'atenció especial: Els infants amb discapacitat tenen reconegut el dret a l'atenció precoç, l'educació inclusiva i, quan no és possible, l'especial, i la participació en activitats de lleure.

Dret al joc: Gaudir d'un temps de joc i de descans és fonamental per desenvolupar l'equilibri personal, social i intel·lectual d'infants i joves.

Dret a la comprensió i a l'afecte: Els infants tenen dret d'estar amb la família i amb les persones que els estimen per tal que els cuidin, els aportin comprensió i afecte, i puguin desenvolupar-se.

Dret a la protecció: L'infant ha de ser protegit contra tota forma de crueltat i explotació (o negligència de protecció), així com de qualsevol pràctica que pugui fomentar la discriminació ètnica/racial, religiosa o de qualsevol altra mena. Ha d'aprendre i ser educat en esperit de comprensió, tolerància, amistat entre els pobles, pau i fraternitat universal.

Dret a la igualtat i a la no-discriminació: Els infants d'arreu del món tenen costums, tradicions, jocs i menjars diferents; tot i així, tenen els mateixos drets i ningú no els ha de discriminar per l'origen, el sexe, gènere o orientació, la llengua, les discapacitats, la família, per la seva situació econòmica, ni per cap altre eix de discriminació.

Dret a l'educació: Els infants han de saber com són les coses i com és el món. Tenen dret a l'educació, a la ciència i a la cultura, per esdevenir persones compromeses amb la societat i desenvolupar al màxim les seves capacitats. Educació és molt més que llegir i escriure: és comprendre el món que ens envolta per esdevenir persones amb criteri.

Dret a la participació: Les persones menors de 18 anys són ciutadanes de ple dret i han de participar en les decisions que les afecten. El dret dels infants a ser escoltats obliga a generar nous espais i enfortir els canals d'expressió existents per garantir que es tenen en compte les seves opinions tant a la família, a l'escola, com a la vida comunitària.

Dret a la pau i al benestar: Els infants tenen dret a la pau, a ser protegits dels maltractaments, dels abusos, de la violència i la guerra, i d'altres formes d'explotació que siguin perjudicials per al seu desenvolupament i benestar.

Part 2: El mètode escolta i els nostres drets

Un cop vistos els drets d'infants i joves, ens preguntem: com s'hi relacionen i com ens hi poden ajudar els diferents elements del mètode escolta?

A continuació veurem 7 d'aquests elements i els seus vincles amb els diferents drets d'infants i joves que hem vist anteriorment.

2.1 Aprendre fent

L'aprendre fent és una de les bases de la nostra metodologia, un pilar de la nostra manera de fer. Abans de la pandèmia, treballàvem l'aprendre fent a través de, per exemple, el pionerisme durant els campaments, o la realització de projectes.

Tanmateix, les condicions actuals han provocat certes dificultats com els problemes associats a la virtualitat (problemes de connexió, minvada fluïdesa dels debats), limitacions en les nostres activitats habituals (grups-bombolla reduïts i ràtios limitades, per exemple per fer rutes), o també la gestió de la incertesa associada a la planificació d'activitats i nous projectes sense saber si es podran realitzar finalment o en els termes previstos.

En l'escenari actual, per fer front a aquestes dificultats, cal prestar especial atenció a:

- **Potenciar els petits grups** per generar ambients segurs que ens permetin treure el màxim profit de les activitats, tot respectant les limitacions i mesures.
- **Potenciar altres modalitats** d'activitats (virtuals o presencials) que no siguin necessàriament amb el grup sencer, com podrien ser gimnecanes

per grups reduïts, buscar pistes individualment, crear espais amb franges horàries àmplies i fer relleus dels i les participants...

- **Aprofitar els espais naturals** propers i locals. A vegades, no cal marxar molt lluny per descobrir l'entorn!
- Fer dinàmiques o tallers per familiaritzar-se amb el funcionament de **campaments** (muntar tendes, fer serveis, fer nusos...).
- **Projectes més petits, d'àmbit més intern**, amb metes o objectius assumibles. A vegades és millor plantejar projectes menys ambiciosos, ja que del contrari potser no podrem donar-li continuïtat, especialment amb unitats petites. També es poden plantejar projectes més grans, però donant més importància a sub-objectius i plantejar-los com un aprenentatge en si mateix, com si fossin etapes finites. Per exemple, si ens plantejem fer uns campaments internacionals autogestionats, el primer pas podria ser realitzar una sortida local autogestionada, que té un inici i un final i ens permet veure el fruit del nostre esforç. La següent etapa podria ser una campanya econòmica concreta, com fer CDs de fotos (o l'alternativa moderna), que també tingués un inici i un final i fos valorable.
- **Definir metes concretes** sense especificar el procés perquè cadascú pugui escollir com arribar-hi. Per exemple, fer un taller de decoració del foulard amb una sèrie de materials i que cadascú decideixi què i com vol fer-ho.

Prestar atenció en totes aquestes qüestions ens ajudarà a treballar de manera més conscient els següents drets:

- ❖ Dret al joc

- ❖ Dret a l'educació
- ❖ Dret a la pau i al benestar

2.2. Espais d'aprenentatge

Un altre aspecte important del nostre mètode són els **espais d'aprenentatge**. Abans de la pandèmia de la COVID-19, treballàvem principalment al voltant d'aquests eixos: la natura, el poble o barri, altres agrupaments i el propi agrupament. Això ho fèiem a través d'activitats com excursions i rutes a espais naturals, activitats amb altres entitats socials i culturals, caus o campaments conjunts d'agrupaments o sortides conjuntes amb unitats d'altres caus.

Durant aquest últim any, les limitacions i mesures ens han portat a haver de treballar per grups-bombolla, i això limita força la viabilitat de fer treball en xarxa amb altres entitats o agrupaments, i inclús amb la resta d'unitats del mateix agrupament. Per altra banda, les activitats en espais naturals també s'han vist complicades per les limitacions de mobilitat.

Tot i això, per treure el màxim profit dels espais d'aprenentatge en la situació actual, podem potenciar el següent:

- **Aprofitar els espais naturals** del voltant. Tot i no podem fer tantes sortides d'unitat o d'agrupament com estem acostumats, el que sí podem fer és plantejar més sortides d'un dia o buscar espais naturals on fer la nostra activitat habitual del cap de setmana (com parcs, zones de bosc properes, etc.).
- **Tractar la natura a través d'activitats** que no impliquin necessàriament un contacte directe amb els espais naturals. Per exemple, amb les unitats més petites es pot treballar la sostenibilitat fent manualitats amb materials reciclats; o amb unitats més grans es poden aprofitar recursos

com documentals (exemples de documentals: *Our Planet Earth; La reina del sol; Bèsties; Barbacana, la huella del lobo*).

- Potenciar l'associacionisme **local o de barri**, en lloc de plantejar activitats o projectes amb altres entitats més llunyanes geogràficament.
- **Aprofitar** espais associatius ja existents (com la TREC) per trobar-se amb altres caus.
- Buscar altres maneres d'establir **comunicació** amb altres caus a través de canals que no impliquin presencialitat: correspondència per cartes, enviament de vídeos...

Prestar atenció en totes aquestes qüestions ens ajuda a treballar de manera més conscient els següents drets:

- ❖ Dret a l'educació
- ❖ Dret a la pau i al benestar
- ❖ Dret a la igualtat i no-discriminació
- ❖ Dret a la participació
- ❖ Dret a l'atenció especial
- ❖ Dret al joc

2.3. La vida d'unitat i el treball en petit grup

La vida d'unitat i el treball en petit grup són dels elements del mètode que, en el nostre dia a dia, tenim més presents. Abans de la COVID-19, podíem fer moltes més dinàmiques de cohesió o inclús generar espais més informals que afavorissin la cohesió, com les vetlles de campaments, explicar un conte col·laboratiu abans d'anar a dormir...

Actualment, aquesta cohesió s'està veient molt ressentida, principalment perquè els i les infants no han tingut l'oportunitat de veure's totes i conèixer les noves membres de les unitats; també ens trobem amb la situació que molts infants no estan prou motivats i no venen tan sovint als caus, sobretot quan s'han de fer activitats virtuals. Per altra banda, també està costant més establir un **vincle** entre les caps i els infants i joves de les unitats. Tenint en compte la situació actual, alguns aspectes que ens poden ajudar a recuperar aquesta vida d'unitat són:

- **La creació d'un fil conductor** del qual els infants i joves es puguin apropiat i sentir-se identificats/des per afavorir la participació de totes i la cohesió de grup. **Tenir un personatge o una història** que es va desenvolupant al llarg dels caus, per exemple, pot ser un al·licient per tal que les infants segueixin venint i participant.
- **Treballar en grups petits** on es conservin les afinitats però també hi hagi persones que es coneixen menys entre elles, per mantenir la motivació i alhora conèixer les altres persones de la unitat i afavorir la cohesió en aquests petits grups.
- Com a caps, estar atentes i participar activament de les activitats però sempre sense acaparar el **protagonisme**. Tot i que això és una cosa que ja fem habitualment, si està costant mantenir la motivació de les infants i joves, cal que com a caps fem un esforç 'extra' per animar-les a participar i ser actives.

Aquests aspectes claus poden ajudar-nos a treballar els següents drets:

- ❖ Dret a l'educació
- ❖ Dret a la pau i al benestar

- ❖ Dret a la igualtat i no-discriminació
- ❖ Dret a la participació
- ❖ Dret a l'atenció especial
- ❖ Dret a la comprensió i l'afecte
- ❖ Dret a la protecció

2.4. Les caps com a acompanyants

Com totes ja sabem, **les caps som acompanyants** de les diferents etapes (el nostre rol va més enllà de “vigilar” les infants i joves). Aquest acompanyament és emocional, a través del vincle que formem amb elles; i és un acompanyament en el procés d'adquisició d'autonomia, per exemple, a través de la realització conjunta de les tasques de campaments.

Tanmateix, aquests espais s'han vist restringits (per exemple, les infants i joves no poden realitzar les tasques d'intendència) i, així mateix, els vincles han costat de formar o mantenir degut a la no-presencialitat que ha protagonitzat el curs. En aquest context, podem prestar especial atenció a:

- Potenciar aquelles tasques (viables en l'escenari actual) amb les quals es **desenvolupa l'autonomia** d'infants i joves.
- **Idear maneres d'acompanyar** emocionalment, malgrat no poder tenir un contacte de continuïtat al llarg del curs. Prestar atenció activament a l'estat emocional de les infants i joves en els moments en què sí que hi tenim contacte; si observem que hi ha infants i joves que estan deixant de venir, mostrar interès en el per què i tenir en compte la situació en la que es troben.
- **Generar molt activament espais de confiança** on les infants i joves puguin expressar-se en llibertat allò que necessitin. Tanmateix, també

hem de tenir cura d'intentar no obrir portes que després no podrem tancar sobre temes concrets, o que després no ens sentirem segures de gestionar, i sempre demanar ajuda si ens cal.

Aquests aspectes claus poden ajudar-nos a treballar els següents drets:

- ❖ Dret a l'educació
- ❖ Dret a la pau i al benestar
- ❖ Dret a l'atenció especial
- ❖ Dret a la comprensió i l'afecte
- ❖ Dret a la protecció

2.5. El progrés personal

Un altre element del mètode en el qual basem la nostra activitat és el **progrés personal**. Fins ara, hi havia certes activitats i trobades que contribuïen al nostre progrés personal, algunes de les quals ara no podem realitzar: trobades amb més diversitat de persones, ús d'altres espais, etc. Abans del context actual, potser les infants i joves (i les caps també!) no érem del tot conscients de les llibertats personals que teníem. L'escenari actual, però, ens permet valorar alguns aspectes que ens ajuden a créixer com a persona:

- **Reflexionar** sobre la possibilitat de fer algunes activitats que requereixen esforç i que poden fer mandra, com les rutes (tot i que a moltes d'entrada ja els agradin).
- **Emfatitzar les coses positives** que es poden extreure de cada situació, i en aquesta línia, potenciar els **espais d'agraïment** sobre allò que vivim dia a dia.
- **Esprémer** els espais de trobada permesos i **apreciar** l'oportunitat de

trobar-nos que tenim, també com a espai fora d'una rutina.

- Planejar activitats o dinàmiques per parlar de **temàtiques no habituals** o que infants i joves no en parlen en altres espais amb persones del seu entorn. Cal tenir en compte que les infants i joves reben molts inputs (per exemple, de l'escola) i alguns temes ja els treballen sovint.
- **Buscar espais on tothom pugui expressar**, practicar o mostrar les seves habilitats, talents, curiositats, interessos, i pugui ensenyar a la resta com fer-los, o senzillament hi hagi espai per seguir-los practicant.

Parar atenció a aquestes qüestions ens pot ajudar a tractar conscientment els següents drets:

- ❖ Dret a l'atenció especial
- ❖ Dret a l'educació
- ❖ Dret a la pau i al benestar

2.6. El marc simbòlic

El **marc simbòlic** és un aspecte del mètode que, abans de la pandèmia, treballàvem sobretot a través de les ambientacions o eixos temàtics i a través de les cerimònies i rituals. Per exemple, el fet de dur a terme una determinada cerimònia el cap de setmana de Passos per donar la benvinguda a les persones noves ajudava molt a crear un sentiment de pertinença a l'agrupament.

Durant el darrer any, ens hem trobat amb situacions com canvis d'entorn sobtats que dificulten portar a terme les ambientacions preparades, així com pautes i normes de distanciament que dificulten molt generar un ambient íntim i càlid durant les cerimònies i rituals. Tot i això, hi ha alguns aspectes que sí podem replantejar i afavorir:

- **Flexibilitzar les ambientacions** i activitats, intentant que siguin fàcilment adaptables als diferents escenaris en què ens puguem trobar, per no haver de replantejar o tornar a fer la feina feta davant dels canvis en les normes i limitacions. Això ens pot ajudar tant als caps com als infants a tenir una major sensació d'estabilitat i continuïtat, i també a centrar-nos en la qualitat pedagògica, aspecte que es pot veure ressentit quan has d'estar constantment improvisant i pendent de qüestions logístiques.
- **Adaptar les cerimònies i rituals** que ho permetin, per tal que s'adaptin a les mesures i limitacions. Les que no sigui possible modificar, les podem replantejar o substituir temporalment, però mantenir-les d'alguna manera; intentar que no es perdi la màgia del moment és molt important per seguir treballant el sentiment de pertinença al grup i a l'agrupament.

Prestar atenció a aquestes qüestions ens ajudarà a treballar de manera més conscient els següents drets:

- ❖ Dret a l'educació
- ❖ Dret a la pau i al benestar
- ❖ Dret a la protecció

2.7. La llei escolta i la promesa

La **lleï escolta i la promesa** són un element molt utilitzat en l'escoltisme; i cada cau fa la seva pròpia cerimònia o ritual per treballar aquests dos aspectes.

En la situació actual, les caps hem hagut de dedicar molta atenció i recursos a fer les coses d'acord a les normes i mesures, per la qual cosa s'ha deixat una mica de costat el **què fem o el per què**, perdent part de l'essència de la nostra tasca.

Caldria, per tant, potenciar:

- **Situar la part pedagògica al centre** de la nostra acció, malgrat que això pugui representar més dificultats o esforços.
- **Tenir present què és la llei escolta** i treballar-la (us l'adjuntem aquí). Aprofitar per extrapolar-la, no només als espais del cau, sinó també a les nostres vides personals.
- **Potenciar la promesa individual** i que aquesta prengui més importància.

Aquests aspectes claus ens poden ajudar a treballar els següents drets:

- ❖ Dret a l'educació
- ❖ Dret a la pau i al benestar